

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารจัดการตนเอง ตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ได้ การกระจายอำนาจจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ว่าด้วย “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ที่กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกมิติ และรัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและสามารถตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รองรับการกระจายอำนาจที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักการแห่งการปกครองตนเองและตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยการกำกับดูแลต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 และหมวด 9) ดังนั้น เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมจะมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่เป็นของตนเอง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้ การเลือกตั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง หรือ มาจากความเห็นชอบของสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

จากการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ข้างต้น ผู้นำการเมืองท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีความสำคัญมากต่อรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะผู้บริหารท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญที่จะทำหน้าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรท้องถิ่นนั้น รวมถึงการสร้างกิจกรรมหรือนโยบายใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านของท้องถิ่นนั้น ๆ ผู้นำท้องถิ่นหรือกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น มีส่วนสำคัญมากที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้ไปในทิศทางใดจะประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติของผู้นำการเมืองแล้ว จำเป็นต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของประชาชนด้วย จึงจะได้รับการเลือกตั้งเข้ามา หรือเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วก็จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนทำงานให้แก่ท้องถิ่นนั้นเป็นระยะเวลา ยาวนาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้นำการเมืองคือบุคคลที่มีความสามารถ มีอิทธิพล เป็นศูนย์กลางของ

กลุ่ม สามารถเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มได้ใกล้เคียงที่สุด และเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำซึ่งหมายถึงสามารถทำให้ผู้ตามปฏิบัติตามความต้องการของตนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะผู้นำพรรคการเมือง ต้องสามารถมีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบายที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบ้านเมือง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างชอบธรรม (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, 2537: 8) ดังนั้น รูปแบบและทิศทางของการบริหารงานของท้องถิ่นขึ้นกับลักษณะของผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำของแต่ละคน หรือของผู้บริหาร ซึ่งลักษณะของผู้นำโดยมากจะจำแนกหรือพิจารณาจากความตั้งใจจริงต่อฐานะผู้นำ ความรับผิดชอบงานและระดับของการยอมรับของผู้ตามมีเท่าใด ประกอบกับคุณสมบัติของผู้นำที่แต่ละคนพึงมี ซึ่งมีคุณสมบัติต่าง ๆ หลายประการ ผู้นำบางคนอาจจะมีคุณสมบัติแตกต่างกันไป หรือมีคุณสมบัติหลายข้อรวมกัน เช่น มีความกระตือรือร้น ความเป็นมิตร ความน่าเชื่อถือ ความกล้าตัดสินใจ สติปัญญาความรู้ เป็นต้น และลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำที่แสดงออกมาสามารถให้ประชาชนหรือผู้ตามรับรู้และยอมรับจุดเด่นและจุดด้อยแค่ไหน และเมื่อระยะเวลาของการรับรู้ของประชาชนมากขึ้นก็จะยอมรับ และทำให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของผู้นำคนนั้น

จากที่กล่าวมา การรับรู้ถึงลักษณะของผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำของบุคคลหนึ่งของประชาชน จะพัฒนาจนเป็นภาพลักษณ์ของบุคคลนั้น ตามทฤษฎี การรับรู้ และความเชื่อของแต่ละบุคคล ซึ่งภาพลักษณ์อาจจะได้มาจากประสบการณ์ทางตรง หรือประสบการณ์ทางอ้อม เช่น การได้พบเจอด้วยตนเอง การได้ยินได้ฟังมาจากคำบอกเล่าของผู้อื่น เป็นต้น และเมื่อนำแนวคิดเรื่องภาพลักษณ์มาอธิบายเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้นำการเมือง จะสามารถสรุปได้ว่าภาพลักษณ์ของผู้นำการเมืองเป็นบทสรุปพฤติกรรม ความสามารถในการทำงานหรือลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะตัวที่มีผลต่อการทำงานทางการเมือง ซึ่งภาพลักษณ์ดังกล่าวมีทั้งที่เป็นด้านบวกและด้านลบ มีทั้งภาพที่สร้างขึ้นเองและถูกสร้างขึ้น เช่น นักการเมืองผู้นั้นไม่ซื่อสัตย์ คอร์รัปชันสูง หรือนักการเมืองผู้นั้นไม่กล้าตัดสินใจ ยึดติดกับพวกพ้อง เป็นต้น ดังนั้น การเกิดขึ้นของภาพลักษณ์ของผู้นำการเมืองจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งที่มาจากที่กลุ่มของตนสร้างขึ้น กลุ่มตรงข้ามสร้างขึ้น ประชาชนสร้างขึ้น หรือสื่อมวลชนสร้างขึ้นก็ตาม

การสร้างภาพลักษณ์และการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้นำการเมือง สามารถทำได้หลากหลายวิธี ทั้งในวงแคบและวงกว้างการเสนอภาพในวงแคบ จะเป็นการพบปะประชาชนในพื้นที่ การติดโปสเตอร์ ใบปลิวแผ่นพับ เป็นต้น แต่วิธีนี้ได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น การนำเสนอภาพลักษณ์ในปัจจุบันจะคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับที่กว้างขึ้น ดังนั้น สื่อมวลชนจึงเข้ามามีบทบาทที่สำคัญอย่างมากในการสร้างและเสนอภาพลักษณ์ให้เข้าถึงประชาชนเพราะสื่อมวลชนมีบทบาทและหน้าที่ที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและในวงกว้าง คือ บทบาทในการเสนอข่าวสารและบทบาทในการเสนอความคิดเห็น บทบาทในการให้ความบันเทิง บทบาทในการให้ความรู้ และบทบาทใน

การประชาสัมพันธ์ และในส่วนที่เป็นประเด็นทางการเมือง จะพบว่าสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากในการผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับการปกครองท้องถิ่น โดยลักษณะของบทบาทจะแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ และประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่มีการตอบสนองบทบาทของสื่อมวลชนที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันออกไปตามปัจจัยพื้นฐาน เช่น รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา ความสำคัญของบทบาทสื่อมวลชนต่อการปกครองท้องถิ่นประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2540) ได้ระบุไว้ คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่สนองตอบสิทธิ เสรีภาพ ในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะของราชการเพื่อตรวจสอบอำนาจรัฐ ซึ่งข้อบัญญัติดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และมีผลกระทบต่อระบบการเมืองและระบบราชการค่อนข้างรุนแรง สื่อมวลชนจำเป็นต้องปรับองค์กรให้มีบทบาทให้มีส่วนร่วมกับประชาคมท้องถิ่น ดังนั้น จึงเกิดกฎหมายการให้ความคุ้มครองแก่สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนในเรื่องของเสรีภาพในการเสนอข่าวและความคิดเห็น นอกจากนี้ สื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างมากที่จะกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของการปกครองท้องถิ่นในหลายด้าน ได้แก่ การรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การรายงานและตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในการบริหารบ้านเมืองว่ามีความรับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าและผลประโยชน์ของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมถึงการเสนอแนะในการทำงานเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังเป็นตัวกลางในการประชาสัมพันธ์นโยบายของกลุ่มการเมือง คุณสมบัติ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผลงานที่ผ่านมา ซึ่งล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งและตัดสินใจเลือกบุคคลหรือกลุ่มการเมืองใดเข้าไปทำงานแทนตน

ดังนั้น ผู้นำการเมืองจึงใช้ช่องทางของสื่อมวลชนในการสร้างและนำเสนอภาพลักษณ์ รวมถึงการโจมตีภาพลักษณ์บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ตรงข้ามหรือเป็นคู่แข่งทางการเมือง จึงทำให้ผู้มีอำนาจการเมืองพยายามครอบงำสื่อไม่ว่าทางใดทางหนึ่งเพื่อส่งเสริมประโยชน์แก่ตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญมากในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากในพื้นที่ในความรับผิดชอบ จำนวน 40.5 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตตัวเมือง และพื้นที่ดังกล่าวยังอยู่ในเขตเศรษฐกิจและมีความเจริญมากที่สุดของเชียงใหม่ นโยบายต่าง ๆ ที่ผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ได้นำออกมาใช้ย่อมมีผลโดยตรงต่อกลุ่มคนที่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ และส่งผลต่อประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้การเลือกบุคคลใดหรือกลุ่มการเมืองใดมาเป็นตัวแทนประชาชนในการบริหารงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ประชาชนจะเลือกบุคคลที่สามารถทำงานได้จริง มีผลงานที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์แก่ตนและสังคมโดยรวมของเมืองเชียงใหม่ให้มากที่สุด ขณะเดียวกันกลุ่มผู้สมัคร

รับเลือกตั้งก็จำเป็นต้องพยายามเสนอและสร้างภาพลักษณ์ของตนให้ประชาชนเชื่อใจได้มากที่สุด โดยผ่านวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนก็เป็นแนวทางที่ดีทางหนึ่งที่จะนำเสนอภาพลักษณ์ให้ปรากฏสู่สายตาประชาชน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งในแง่ของการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชนและทิศทางในการเสนอข่าวสารดังกล่าวว่าจะมีผลต่อผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่เพียงใด เพื่อทราบความสำคัญของบทบาทและทิศทางการเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชนว่าจะผลต่อผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างแท้จริงหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อมวลชนส่งผลต่อภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารทางการเมืองว่ามีบทบาทมากหรือน้อยเพียงใด นำเสนอข่าวสารทางการเมืองในทิศทางใด และประชาชนได้มองผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างไร

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น

1.5.2 ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น

1.5.3 นำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการทำงานของสื่อมวลชน

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

1.6.1 สื่อมวลชน หมายถึง สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์และเชียงใหม่นิวส์

1.6.2 นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการ สมาชิกสภาเทศบาลในสังกัดกลุ่มเชียงใหม่คุณธรรม

1.6.3 ทิศทางในการเสนอข่าวสาร หมายถึง แนวโน้มการเสนอข่าวสาร ซึ่งเป็นได้ทั้งผลในทางบวกและทางลบ

1.6.4 ภาพลักษณ์นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง ภาพที่ประชาชนมองหรือภาพในความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ในฐานะนักการเมืองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved